

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-05-04

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden Inga-Lill Askersjö och Petter Asp

Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet

Enligt en lagrådsremiss den 22 april 2021 har regeringen (Socialdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Andreas Ådahl, biträdd av kanslirådet Pia Fagerström.

Förslaget föranleder följande yttrande.

18 kap. 9 a §

I första meningen i *andra stycket* föreskrivs att underhållsstöd, trots vad som föreskrivs i första stycket, kan lämnas om det finns särskilda skäl. I lagrådsremissen framhålls att bestämmelsen om särskilda

skäl motsvarar den som funnits tidigare, att den endast ändrats redaktionellt och att äldre förarbetsuttalanden (prop. 2014/15:145 s. 35 och 60 f.) fortfarande ska vara vägledande. Den ska alltså ges samma innebörd som tidigare.

Ändå är författningskommentaren till bestämmelsen omfattande. Vid föredragningen har upplysts att vissa av uttalandena i författningskommentaren återspeglar äldre förarbetsuttalanden, att andra härrör från praxis och att ytterligare andra förtydligar tidigare förarbetsuttalanden eller tidigare praxis eller utgör slutsatser som man tycker sig kunna dra av utifrån dessa källor. Det är inte möjligt att av författningskommentaren utläsa vad som är vad.

Eftersom det är fråga om kommentarer till redan gällande lagstiftning är det av vikt att det inte nu görs nya förarbetsuttalanden om lagstiftningens avsedda innebörd. Författningskommentaren bör därför omarbetas så att den inte innehåller några nya normerande uttalanden. I den mån författningskommentaren återspeglar tidigare förarbeten eller praxis bör framgå från vilka förarbeten eller vilken praxis som uttalandena har hämtats.

I det nya *tredje stycket* föreskrivs att underhållsstöd lämnas efter det att en tidsperiod med underhållsstöd enligt andra stycket har löpt ut om förutsättningarna för sådant stöd fortfarande är uppfyllda. Det tilläggs att något särskilt beslut inte behöver fattas i dessa fall.

Det framgår inte klart av bestämmelsen på vilken grund som underhållsstöd lämnas enligt tredje stycket. Vid föredragningen har klargjorts att det lämnas med stöd av ett s.k. grundbeslut, dvs. det ursprungliga beslutet om att bevilja underhållsstöd. Ett sådant beslut gäller tills vidare och löper parallellt med ett tidsbestämt beslut om underhållsstöd på grund av särskilda skäl enligt andra stycket. När

det tidsbestämda beslutet har löpt ut följer rätten till underhållsstöd av grundbeslutet. Tredje stycket bör justeras så att detta klarare framgår.

Därtill kommer att bestämmelsen om att det inte behöver fattas något beslut i dessa fall är överflödigt och endast riskerar att förvirra, eftersom den endast träffar beslut som för de enskilda är positiva och är riktad till Försäkringskassan som ändå har en valfrihet.

Enligt Lagrådets mening bör tredje stycket ges följande lydelse.

Efter att en tidsperiod med underhållsstöd enligt andra stycket har löpt ut lämnas underhållsstöd enligt det underliggande beslutet om att bevilja underhållsstöd (grundbeslutet) om förutsättningarna för sådant stöd fortfarande är uppfyllda.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. De nya bestämmelserna om indragning av underhållsstöd ska dock enligt övergångsbestämmelserna i punkt 2 tillämpas på betalningar som har gjorts till Försäkringskassan från och med den 1 augusti 2021. Frågan om indragning på grund av att betalningar har skett under tolv månader kan alltså aktualiseras efter utgången av juli 2022.

Av lagrådsremissen framgår att andra meningens i punkten ska förstås så att betalningar som före ikraftträdandet har legat till grund för ett beslut om underhållsbidrag på grund av särskilda skäl inte ska beaktas vid prövning enligt den nya bestämmelsen för indragning. Lagrådet föreslår att bestämmelsen i andra meningens i punkt 2 omformuleras så att detta tydligare framgår.

2. Bestämmelserna i 18 kap. 9 a § i den nya lydelsen tillämpas även på betalningar som har gjorts till Försäkringskassan från och med den 1 augusti 2021. Detta gäller dock inte betalningar som före ikraftträdandet har beaktats vid beslut om att lämna underhållsstöd på grund av särskilda skäl.